

PATVIRTINTA

Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos

2022 m. kovo 31 d. sprendimu Nr. T11-99

Visuomenės poreikio objektyvaus egzistavimo pagrindimas ir žemės bei statinių paėmimo visuomenės poreikiams sąnaudų - naudos analizė

Didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų ir buityje susidariusių pavojingų atliekų surinkimo
aikštelės nekilnojamojo turto kompleksas, Klaipėdos r. sav., Vėžaičiai, Ažuolo g. 54

Didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų ir buityje susidariusių pavojingų atliekų surinkimo
aikštelės nekilnojamojo turto kompleksas, Klaipėdos r. sav., Gargždų m., Geležinkelio
Pylimo g. 6

Pareigos

Direktorius

Vardas ir pavardė

Karolis Bliabas

Parašas

Turinys

Sąvokos	3
Įvadas	4
1. Visuomenės poreikio objektyvus egzistavimas	6
1.1 Atliekų tvarkymo sektorių reglamentuojančios teisinės aplinkos ir visuomenės poreikio sąsaja	6
1.1.1 Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas	6
1.1.2 Direktyva 2018/851 kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų	7
1.1.3 Direktyva (ES) 2018/850 kuria iš dalies keičiama direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų	7
1.1.4 Direktyvą 2018/852/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų	7
1.2 Atliekų tvarkymo sektoriaus finansavimas	9
1.3 Poreikio kontekstas ir esama situacija	10
2. Tikslai ir uždaviniai	15
3. Procedūros dalyviai ir naudos gavėjai	16
4. Paėmimo visuomenės poreikiams galimybės	17
4.1 Esama situacija	17
4.2 Kitos galimybės	19
5. Sąnaudų ir naudos analizė	20
5.1 Finansinė analizė	20
5.1.1 Ataskaitinis laikotarpis ir finansinė diskonto norma	20
5.1.2 Investicijos	20
5.1.3 Reinvesticijos	21
5.1.4 Investicijų likutinė vertė	22
5.1.5 Veiklos išlaidos ir pajamos	22
5.1.7 Finansavimas	23
5.1.8 Investicijų atsipirkimo rodikliai	23
5.1.9 Finansinis gyvybingumas	24
5.1.10 Kapitalo atsipirkimo rodikliai	24
5.2 Socialinė-ekonominė analizė	24
5.2.1 Rinkos kainų pavertimas į ekonomines	25
5.2.2 Socialinė diskonto norma	25
5.2.3 Išorinio poveikio vertinimas	25
5.2.4 Ekonominiai rodikliai	26
6. Jautrumo ir rizikos analizė	28
6.1 Jautrumo analizė	28
6.2 Scenarijų analizė	29
6.3 Kiekybinė rizikų analizė	29
7. Apibendrinimas ir išvados	31

Lentelės ir paveikslai

1 lentelė. Informacija apie planuojamą visuomenės poreikiui paimti turtą.....	4
2 lentelė. Klaipėdos r. sav. DGASA surinktų atliekų kiekis, 2021 m.....	12
3 lentelė. DGASA eksploatavimo išlaidos, 2020-2021 m.	14
4 lentelė. Informacija apie planuojamą visuomenės poreikiui paimti turtą.....	15
5 lentelė. Turto paėmimo visuomenės poreikiams išlaidos, Eur	20
6 lentelė. Investicijų pasiskirstymas, Eur	21
7 lentelė. DGASA operavimo išlaidų vertinimo prielaidos	22
8 lentelė. Perimamos DGASA infrastruktūros eksploatavimo išlaidos.....	22
9 lentelė. Finansiniai rodikliai investicijoms	23
10 lentelė. Finansiniai rodikliai kapitalui	24
11 lentelė. Išorinio poveikio vertinimo prielaidos	25
12 lentelė. Išorinio poveikio monetizavimo prielaidos ir monetarinė vertė.....	26
13 lentelė. Socialiniai – ekonominiai rodikliai	26
14 lentelė. Jautrumo analizės rezultatai (FGDV)	28
15 lentelė. Jautrumo analizės rezultatai (EGDV)	28
16 lentelė. Kritinių kintamųjų lūžio taškai	29
17 lentelė. Scenarijų analizės rezultatai	29
18 lentelė. Kiekybinio rizikų priimtino vertinimo rezultatai	30
19 lentelė. Visuomenės poreikiams paimamas turtas ir jo vertė.....	31
20 lentelė. Socialiniai – ekonominiai rodikliai	32
1 paveikslas. KA susidarymo ir DGASA surinktų atliekų kiekio prognozė	17
2 paveikslas. Klaipėdos r. sav. DGASA surinkto atliekų kiekio pasiskirstymas pagal aikštelių valdymo teisę	18
3 paveikslas. Veiklos išlaidos esamos situacijos atveju	18

Sąvokos

Santrumpa	Reikšmė
ATĮ	Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas
AŽ	Antrinės žaliavos
CPVA	Centrinė projektų valdymo agentūra
DGASA	Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė
EGDV	Ekonominė grynoji dabartinė vertė
ENIS	Ekonominės naudos ir išlaidų santykis
ES	Europos Sąjunga
EVGN	Ekonominė vidinė gražos norma
FGDV (K)	Finansinė grynoji dabartinė vertė kapitalui
FGDV (I)	Finansinė grynoji dabartinė vertė investicijoms
FNIS	Finansinis naudos ir išlaidų santykis
FVGN (I)	Finansinė vidinė gražos norma investicijoms
FVGN (K)	Finansinė vidinė gražos norma kapitalui
KA	Komunalinės atliekos
KRATC	UAB Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras
MKA	Mišrios komunalinės atliekos
PA	Pakuotės atliekos
PPA	Pakuotės ir pakuočių atliekos
ŠESD	Šiltnamio efektą sukeliančios dujos

Ivadas

Vadovaujantis 1994 m. balandžio 26 d. Lietuvos Respublikos žemės įstatymo Nr. I-446 45 straipsnio nuostatomis, siekiant tenkinti visuomenės interesą, žemė visuomenės poreikiams iš privačios žemės savininkų gali būti paimama ir privačios žemės nuomos ir panaudos sutartys prieš terminą nutraukiamos arba tam tikslui valstybinės žemės nuomos ir panaudos sutartys prieš terminą gali būti nutraukiamos. Visuomenės poreikio objektyvus egzistavimas bei šiam poreikiui tenkinti reikalingo konkretaus žemės sklypo paėmimo visuomenės poreikiams būtinumas, remiantis Lietuvos Respublikos vyriausybės 2005 m. rugpjūčio 25 d. nutarimu Nr. 924 „Dėl žemės paėmimo visuomenės poreikiams taisyklių ir žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“, pagrindžiamas atliekant sąnaudų ir naudos analizę.

Sąnaudų ir naudos analizės pagrindu Klaipėdos rajono savivaldybė siekia paimti visuomenės poreikiams UAB Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras (toliau – KRATC) nuomojamus valstybinės žemės sklypus su tuose žemės sklypuose esančiais statiniais, nutraukiant valstybinės žemės nuomos sutartis prieš terminą.

1 lentelė. Informacija apie planuojamą visuomenės poreikiui paimti turtą

Visuomenės poreikiams paimamas turtas	Unikalus Nr.; Kadastrinis Nr.	Savininkas
Valstybinės žemės sklypai		
Klaipėdos r. sav., Vėžaičių miestelyje, Ažuolo g. 54	5568-0009-0038; 5568/0009:38	Lietuvos Respublika
Klaipėdos r. sav. Gargždų mieste, Geležinkelio Pylimo g. 6	4400-2193-7542; 5520/0019:54	
Didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų ir buityje susidariusių pavojingų atliekų surinkimo aikštelės nekilnojamojo turto kompleksas, Klaipėdos r. sav., Vėžaičiai, Ažuolo g. 54		
Vandentiekio tinklai	4400-3063-7100	KRATC
Buitinių nuotekų tinklai	4400-3063-7099	
Lietaus nuotekų tinklai 1KL	4400-3063-7066	
Lietaus nuotekų tinklai 2KL	4400-3063-7077	
Kiti inžineriniai statiniai – Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė	4400-3063-7177	
Kiti inžineriniai statiniai – Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė	4400-3063-7188	
Kiti inžineriniai statiniai - Tvora	4400-3063-7166	
Didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų ir buityje susidariusių pavojingų atliekų surinkimo aikštelės nekilnojamojo turto kompleksas, Klaipėdos r. sav., Gargždų m., Geležinkelio Pylimo g. 6		
Vandentiekio tinklai	4400-2762-5798	KRATC
Buitinių nuotekų tinklai	4400-2762-5810	
Lietaus nuotekų tinklai	4400-2762-5843	
Kiti inžineriniai statiniai - Aikštelė	4400-2762-5943	
Kiti inžineriniai statiniai – Didelių gabaritų atliekų saugojimo aikštelė	4400-2762-5876	
Kiti inžineriniai statiniai - Tvora	4400-2763-6459	

Žemės sklypų paėmimas visuomenės poreikiams su juose esančiais statiniais, nutraukiant valstybinės žemės nuomos sutartis, (toliau- žemės ir statinių paėmimas visuomenės poreikiams) grindžiamas siekiu užtikrinti Europos Sąjungos (toliau – ES) bei nacionaliniu mastu nustatyto atliekų tvarkymo hierarchijos principo laikymąsi, prioritetą teikiant atliekų parengimui pakartotiniam naudojimui bei perdirbimui. Atliekų tvarkymo principų įgyvendinimas siejamas su visuomenės interesu:

- užtikrinti didesnę atliekų tvarkymo infrastruktūros prieinamumą;
- mažinti atliekų tvarkymo išlaidas;
- išvengti aplinkos taršos, šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų susidarymo bei su tuo susijusio neigiamo poveikio aplinkai.

Žemės ir statinių paėmimo visuomenės poreikiams naudą pajus: 1) Klaipėdos r. sav. komunalinių atliekų (toliau – KA) turėtojai, t. y. fiziniai, juridiniai asmenys; 2) Lietuvos Respublikos gyventojai.

Projekto tikslas – didinti KA tvarkymo infrastruktūros prieinamumą savivaldybės gyventojams, užtikrinti jos plėtrą ir valdymo efektyvumą taip, kad kuo daugiau didelių gabaritų, buityje susidarančių pavojingų atliekų, antrinių žaliavų, KA ir kt. surinkimo aikštelėse atskirai surinktų atliekų būtų pakartotinai panaudotos arba perdirbtos.

Siekiant nustatyto tikslo numatoma įgyvendinti šiuos uždavinius:

- remiantis Lietuvos Respublikos žemės įstatymo ir kt. teisės aktų nuostatomis suorganizuoti žemės ir statinių paėmimą visuomenės poreikiams bei atlyginti nuostolius valdytoji / savininkui;
- organizuoti atliekų surinkimą iš gyventojų taip, kad kuo didesnė pristatytų atliekų dalis būtų perduota pakartotinam panaudojimui arba perdirbimui.

1. Visuomenės poreikio objektyvus egzistavimas

Lietuvos Respublikos KA tvarkymo sektoriaus politika plėtojama atsižvelgiant į ES lygmeniu nustatytus strateginius tikslus bei uždavinius. Tikslų įgyvendinimo sąlyga – atsakingų institucijų, organizacijų veiksmų suderinamumas su sektorių reglamentuojančiais teisės aktais, todėl visuomenės poreikis yra neatsiejamas nuo teisinės aplinkos. Visuomenės poreikis yra taip pat neatsiejamas nuo ekonominių aspektų, kadangi tiek atliekų tvarkymo infrastruktūros sukūrimas, tiek eksploatavimas reikalauja išlaidų, kurias būtina padengti. Atsižvelgiant į tai šiame skyriuje plačiau perteikiama atliekų tvarkymo sektoriaus ir visuomenės poreikio sąsaja, kurią apibūdina teisinė aplinka, sektoriaus finansavimo perspektyva bei esama situacija.

1.1 Atliekų tvarkymo sektorių reglamentuojančios teisinės aplinkos ir visuomenės poreikio sąsaja

ES atliekų sektoriaus teisinė bazė ir politika grindžiama principais atliekas tvarkyti taip, kad nebūtų daromas neigiamas poveikis aplinkai ar žmonių sveikatai. ES teisės aktai skatina laikytis atliekų hierarchijos ir vadovautis principu „teršėjas moka“, teigiančiu, kad atliekų šalinimo išlaidas turi padengti atliekų turėtojas, ankstesni turėtojai arba produkto, kurį gaminant susidarė atliekos, gamintojai, savarankiškumo ir artumo principais.

Vadovaujantis atliekų hierarchija atliekų tvarkymo strategija visų pirma turi siekti minimalizuoti susidarančių atliekų kiekius ir mažinti jų daromą žalą. Kai tai neįmanoma ir atliekos visgi susidaro, prioritetas turi būti teikiamas parengimui pakartotiniam naudojimui, tada perdirbimui, tada kitokiam naudojimui (pvz. naudojimui energijai gauti) ir tik blogiausiu atveju atliekos turėtų būti saugiai šalinamos tinkamai įrengtuose ir aplinkosauginius reikalavimus atitinkančiuose sąvartynuose.

1.1.1 Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas

2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas (toliau – Atliekų direktyva) nustato ES atliekų tvarkymo politikos pagrindą. Atliekų direktyva nustato priemones, skirtas apsaugoti aplinką ir žmonių sveikatą, užkertant kelią atliekų susidarymo ir tvarkymo žalingam poveikiui ar jį sumažinant, taip pat sumažinant išteklių naudojimo bendrą poveikį bei padidinant tokio naudojimo veiksmingumą. Atliekų prevencijos ir tvarkymo srities teisės aktuose kaip prioritetų eiliškumas nustatoma atliekų tvarkymo hierarchija:

- prevencija;
- parengimas pakartotiniam naudojimui;
- perdirbimas;
- kitas naudojimas, pvz., energijai gauti;
- šalinimas.

Valstybės narės besivadovaudamos nurodyta atliekų hierarchija, privalo imtis priemonių paskatinti naudoti tas galimybes, kurių rezultatas visais požiūriais palankiausias aplinkai. Organizuodamos atliekų tvarkymo sistemas ES narės turi atsižvelgti į bendrus aplinkos apsaugos principus – atsargumą ir tvarumą, techninį galimumą ir ekonominį gyvybingumą, išteklių apsaugą, taip pat bendrą poveikį aplinkai, žmonių sveikatai, ekonomikai ir socialinei aplinkai. Šie principai turi esminę reikšmę atliekų, taip pat ir komunalinių, tvarkymo sistemos kūrimui ir įgyvendinimui.

1.1.2 Direktyva 2018/851 kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų

2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2018/851, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų (toliau – Papildanti direktyva) siekiama apsaugoti aplinką ir žmonių sveikatą užkertant kelią atliekų susidarymui ir jų tvarkymo žalingam poveikiui, mažinant susidarančių atliekų kiekį, atliekų susidarymo ir tvarkymo poveikį, mažinant bendrą išteklių naudojimo poveikį ir didinant tokio naudojimo efektyvumą. Direktyva numato, kad valstybės narės siekdamos įgyvendinti nustatytus tikslus ir pereiti prie žiedinės ekonomikos privalo imtis priemonių šiems tikslams pasiekti:

- iki 2025 m. padidinti pakartotiniam naudojimui parengiamų ir perdirbamų KA kiekį tiek, kad jos sudarytų bent 55 proc. atliekų;
- iki 2030 m. padidinti pakartotiniam naudojimui parengiamų ir perdirbamų KA kiekį tiek, kad jos sudarytų bent 60 proc. atliekų;
- iki 2035 m. padidinti pakartotiniam naudojimui parengiamų ir perdirbamų KA kiekį tiek, kad jos sudarytų bent 65 proc. atliekų.

1.1.3 Direktyva (ES) 2018/850 kuria iš dalies keičiama direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų

2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/850, iš dalies keičiama Direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų tikslas užtikrinti laipsnišką sąvartynuose šalinamų atliekų, visų pirma atliekų, tinkamų perdirbti ar kitaip naudoti, kiekio mažinimą, siekiant išvengti neigiamo poveikio aplinkai, ypač paviršinio ir požeminio vandens, dirvožemio ir oro taršos, įskaitant šiltnamio efektą, taip pat atliekų šalinimo sąvartynuose keliamo pavojaus žmonių sveikatai, kylantį šalinant atliekas sąvartynuose per visą sąvartyno veikimo laiką.

Direktyva 2018/850 nustato, kad valstybės narės siekdamos nustatytų tikslų privalo imtis visų priemonių siekdamos užtikrinti, kad:

- nuo 2030 m. visos perdirbti ar kitaip naudoti tinkamos atliekos, ypač KA, nebūtų priimanamos sąvartynuose, išskyrus atliekas, kurių šalinimas sąvartynuose duoda geriausią aplinkosaugos požiūriu bendrą rezultatą;
- ne vėliau kaip 2035 m. sąvartynuose šalinamų KA kiekis būtų sumažintas ir sudarytų ne daugiau kaip 10 proc. ar mažiau visų susidarančių KA (svorio).

1.1.4 Direktyvą 2018/852/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų

2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/852, kuria iš dalies keičiama Direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų (toliau – Pakuočių direktyva) nustatomos priemonės, skirtos svarbiausia tam, kad nebūtų gaminamos pakuočių atliekos (toliau – PA) ir būtų taikomi papildomi pagrindiniai principai – pakartotinio pakuočių naudojimas, perdirbimas ir kitos PA naudojimo formos, ir taip būtų sumažintas galutinis tokių šalinamų atliekų kiekis siekiant prisidėti prie perėjimo prie žiedinės ekonomikos. Direktyvoje valstybėms narėms nustatyti šie tikslai:

- ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. mažiausiai 65 % visų PA (pagal svorį) turi būti perdirbama;
- ne vėliau kaip 2030 m. gruodžio 31 d. mažiausiai 70 % visų PA (pagal svorį) turi būti perdirbama;

1.1.5 Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas

1998 m. birželio 16 d. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas Nr. VIII-787 (toliau – ATĮ), siekiant išvengti atliekų neigiamo poveikio visuomenės sveikatai ir aplinkai nustato bendruosius atliekų

prevencijos ir tvarkymo reikalavimus. Remiantis įstatymu atliekų turėtojas turi atliekas perduoti atliekų tvarkytojams arba gali tvarkyti atliekas pats. Atliekos tvarkomos aplinkos ministro patvirtintose Atliekų tvarkymo taisyklėse nustatyta tvarka. KA tvarkomos savivaldybių atliekų tvarkymo taisyklėse nustatyta tvarka. Įstatyme nurodytus reikalavimus įgyvendina Valstybinis atliekų tvarkymo planas, kuriame nustatomos atliekų tvarkymo užduotys, strateginiai atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai jiems įgyvendinti.

ATĮ apibrėžiamos atliekų tvarkymo sistemos dalyvių funkcijos. Aplinkos ministerija reglamentuoja ir administruoja visų atliekų tvarkymą, kontroliuoja nustatytų reikalavimų ir užduočių įgyvendinimą, koordinuoja kitų valstybės ir savivaldybių institucijų veiklą atliekų tvarkymo srityje, ieško papildomų finansavimo šaltinių valstybės bei savivaldybių institucijų parengtiems atliekų tvarkymo projektams finansuoti. Savivaldybės, atsakingos už KA tvarkymo sistemų organizavimą, būtiną jų teritorijose susidarančioms KA tvarkyti, užtikrina tų sistemų funkcionavimą, organizuoja atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, tvarkymą ir administruoja KA tvarkymo paslaugos teikimą.

Remiantis įstatymu, KA tvarkymas turi būti organizuojamas taip, kad skatintų atliekas naudoti ir perdirbti. Visiems KA turėtojams, turi būti: užtikrintas aprūpinimas mišrių komunalinių atliekų (toliau – MKA) surinkimo priemonėmis, užtikrintas aprūpinimas biologiškai skaidžių atliekų sutvarkymo priemonėmis, užtikrintas aprūpinimas antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalo, įskaitant pakuočių atliekas) rūšiavimo jų susidarymo vietose priemonėmis, užtikrinta galimybė atiduoti buityje susidarančias statybos ir griovimo atliekas, baldų, elektros ir elektroninės įrangos, naudotų padangų ir kitas komunalines atliekas, užtikrinta galimybė atiduoti buityje susidarančias pavojingas atliekas (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas).

1.1.6 Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymas

Lietuvoje PA tvarkomos vadovaujantis 2001 m. rugsėjo 25 d. Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymu Nr. IX-517, kuris nustato pagrindinius pakuočių reikalavimus, bendruosius Lietuvos Respublikoje gaminamų ir į Lietuvos Respubliką įvežamų pakuočių ir pakuočių atliekų (toliau – PPA) apskaitos, ženklinimo, surinkimo, naudojimo reikalavimus, bei gamintojų, importuotojų, pardavėjų, vartotojų, atliekų tvarkytojų teises ir pareigas tvarkant PPA.

Remiantis įstatymu, PA Lietuvoje tvarkomos vadovaujantis atliekų tvarkymo prioritetais:

- naudoti visas galimas PA tvarkymo prevencijos priemones PA susidarymui mažinti;
- pakartotinai naudoti pakuotes;
- perdirbti susidariusias PA ir gauti iš jų naudoti tinkamus gaminius arba antrines žaliavas, tinkamas tokiems gaminiams gaminti;
- naudoti PA energijai gauti;
- saugiai šalinti susidariusias PA, kad jos nekeltų pavojaus aplinkai ir žmonių sveikatai.

Remiantis įstatymo nuostatomis, už šių atliekų tvarkymą atsakingi pakuočių gamintojai, kurie gamina ir (ar) įveža į Lietuvos Respublikos teritoriją tuščias pakuotes, skirtas Lietuvos Respublikos vidaus rinkai. Siekiant įgyvendinti įstatyme nustatytas pareigas gamintojai ir importuotojai privalo sudaryti sutartis:

- su visomis savivaldybėmis (arba savivaldybių įsteigtais juridiniais asmenimis, kuriems pavesta administruoti KA tvarkymo sistemą) dėl bendradarbiavimo organizuojant KA sraute susidarančių PA rūšiuojamąjį surinkimą, vežimą ir paruošimą naudoti.
- su visomis savivaldybėmis (arba savivaldybių įsteigtais juridiniais asmenimis, kuriems pavesta administruoti KA tvarkymo sistemą) ir atliekų surinkėjais dėl KA sraute susidarančių PA rūšiuojamojo surinkimo, vežimo, paruošimo naudoti ir naudojimo.

- su pagal aplinkos ministro nustatytą tvarką organizacijos išrinktais PA surinkėjais dėl ne KA sraute susidarančių PA rūšiuojamojo surinkimo, vežimo, paruošimo naudoti, naudojimo arba su pagal aplinkos ministro nustatytą tvarką organizacijos išrinktais PA surinkėjais dėl ne KA sraute susidarančių PA surinkimo, vežimo, paruošimo naudoti ir pakuočių atliekų naudotojais (perdirbėjais) ir (ar) eksportuotojais dėl surinktų ir paruoštų naudoti pakuočių atliekų panaudojimo (taip, kad būtų užtikrintas PA rūšiuojamasis surinkimas, vežimas ir paruošimas naudoti visose Lietuvos Respublikos savivaldybėse).

PPA tvarkymas privalo būti organizuojamas taip, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 24 d. nutarime Nr. 1168 „Dėl apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių atliekų naudojimo ir (ar) perdirbimo užduočių patvirtinimo“ nustatytos pakuočių ir pakuočių atliekų perdirbimo užduotys.

Nustatytas užduotis gamintojai ir importuotojai gali įgyvendinti individualiai arba kolektyviai, t.y. steigdami gamintojų ir importuotojų organizacijas (toliau – Organizacija) ir (ar) tapdami tokios Organizacijos dalyviais bei jai pavesdami organizuoti PA tvarkymą ir (ar) vykdyti kitas įstatyme nustatytas pareigas. Organizacija PPA tvarkymo išlaidas ir KA sraute susidarančių pakuočių atliekų surinkimo sistemos infrastruktūros plėtrą turi finansuoti proporcingai jos dalyvių ir organizuoti PA tvarkymą sutartiniais pagrindais pavedusių gamintojų ir importuotojų užimamai rinkos daliai, kuri Vyriausybės įgalios institucijos nustatyta tvarka apskaičiuojama pagal šių gamintojų ir importuotojų bei dalyvių deklaruotą ataskaitiniu laikotarpiu Lietuvos Respublikos vidaus rinkai tiekiamiems gaminiams supakuoti panaudotų pakuočių kiekį.

1.2 Atliekų tvarkymo sektoriaus finansavimas

Atliekų tvarkymas finansuojamas vadovaujantis ATĮ nustatytu principu „teršėjas moka“. Šis principas reiškia, kad atliekų tvarkymo išlaidas turi apmokėti pirminis atliekų darytojas arba dabartinis ar ankstesnis atliekų turėtojas ir (ar) produktų, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas ar importuotojas.

KA tvarkymo sektoriaus finansavimo principus apibrėžia ATĮ, kuriame nustatyta, kad KA tvarkymo paslaugų kainodara nustatoma vadovaujantis šiais principais:

- sąnaudų susigrąžinimo – visos sąnaudos susidarančios dėl atliekų tvarkymo arba kitaip susijusios su šia veikla privalo būti padengtos atliekų turėtojų;
- „teršėjas (arba atliekų turėtojas) moka“ – atliekų turėtojas perduodantis atliekų tvarkytojams atliekas privalo padengti su atliekų tvarkymo susijusias sąnaudas;
- nediskriminavimo principu – tos pačios kategorijos atliekų turėtojams taikomos vienodos apmokestinimo sąlygos;
- proporcingumo principu – apmokestinimas už atliekų tvarkymą turi būti proporcingas pas atliekų turėtoją susidarančiam atliekų kiekiui;
- solidarumo principu – visiems atliekų turėtojams gyvenantiems viename atliekų tvarkymo regione turi būti nustatyta tokia pati atliekų tvarkymo kaina už tokios pačios kokybės paslaugas.

Nustatyti principai įgyvendinami apskaičiuojant įmokas (tarifus) arba vietinę rinkliavą už KA tvarkymą vadovaujantis 2013 m. liepos 24 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 711 „Dėl vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau DVR taisyklės). KA tvarkymo paslaugų kaina turi užtikrinti ilgalaikį KA tvarkyti skirtos infrastruktūros eksploatavimą, jos atnaujinimą ir sudaryti KA turėtojams priimtinas sąlygas dalyvauti tvarkant KA, taip pat mažinti aplinkos taršą. KA tvarkymo paslaugų kainą ir įmokos už KA surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydį nustato savivaldybė.

1.3 Poreikio kontekstas ir esama situacija

Šiame poskyryje pateikiama informacija, leidžianti įvertinti poreikio egzistavimą bei tinkamumą esamos aplinkos kontekste. Pateikiama informacija vėlesniais etapais naudojama kaip instrumentas, leidžiantis įvertinti projekto poveikį aplinkai.

1.3.1 Komunalinių atliekų tvarkymo sistema Lietuvoje

Vertinimo kontekste analizuojama paslauga apima KA, įskaitant didelių gabaritų, buityje susidarantių pavojingų atliekų, naudotų padangų, nebenaudojamos elektros ir elektroninės įrangos, AŽ ir kt. rūšiuojamąjį surinkimą ir tolimesnį jų tvarkymą (pakartotinį panaudojimą, apdorojimą, perdirbimą, panaudojimą deginimo įrenginiuose, šalinimą bei kt.).

KA tvarkymo paslauga apima šias pagrindines funkcijas:

- KA surinkimą ir vežimą – atliekų paėmimą iš atliekų turėtojų, įskaitant rūšiuojamąjį atliekų surinkimą ir (ar) parengiamąjį laikymą iki atliekų surinkimo įrenginiuose, vežimą ir perdavimą į atliekų naudojimo ar šalinimo įrenginius;
- KA apdorojimą – fizikinius, terminius, cheminius ar biologinius procesus, įskaitant rūšiavimą, kurių metu pakeičiamos atliekų savybės tam, kad sumažėtų jų tūris ar pavojingumas, supaprastėtų ir pagerėtų atliekų naudojimas.
- KA paruošimą naudoti pakartotinai – atliekų naudojimo veiklą, kai atliekomis tapę produktai ar jų sudedamosios dalys tikrinami, valomi ar taisomi, siekiant, kad būtų tinkami naudoti pakartotinai be jokio kito pradinio apdirbimo.
- KA perdirbimą – atliekų naudojimo veiklą, kai atliekas sudarančios medžiagos perdirbamos į tos pačios ar kitos paskirties produktus ar medžiagas.
- KA naudojimą – veiklą, kurios pagrindinis rezultatas yra atliekas sudarančių medžiagų naudojimas konkrečiai paskirčiai vietoje kitų medžiagų, arba veiklą, kurios rezultatas yra atliekų paruošimas naudoti pagal tą paskirtį įmonėje arba visame ūkyje.
- KA šalinimą – veiklą, nepriskiriamą prie atliekų naudojimo, net jei antrinis tokios veiklos rezultatas yra medžiagų ar energijos gavimas.
- Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos surinkimą ir administravimą.

Atliekų, kurių tvarkymą apima KA tvarkymo sistema, sąrašas nustatytas 1999 m. liepos 14 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. 217 „Dėl atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“. KA tvarkymo paslauga teikiama visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, pas kuriuos (kurių veikloje) susidaro buitinės atliekos. Pagrindiniai KA tvarkymo paslaugos tikslai siejami su strateginiais sektoriui iškeltais tikslais ir uždaviniais, kurie plačiau aptariami 1.1 poskyryje.

Lietuvoje KA tvarkymo paslaugas, ATĮ nustatyta tvarka, organizuoja, administruoja ir jų finansavimą užtikrina savivaldybės. Savivaldybių atliekų tvarkymo sistemos turi užtikrinti kokybiškas atliekų tvarkymo paslaugas už mažiausią galimą kainą, viešosios KA tvarkymo paslaugos visuotinumą ir prieinamumą. Savivaldybės atsakingos už atliekų tvarkymo organizavimą įgyvendinant principą „teršėjas moka“, o visos lėšos, gautos už KA tvarkymo paslaugas, naudojamos tik regioninei ir savivaldybių KA tvarkymo sistemoms finansuoti.

1.3.2 Komunalinių atliekų tvarkymo sistema Klaipėdos r. sav.

Klaipėdos r. sav. KA tvarkymo paslaugų teikimas apima KA surinkimo, išvežimo, rūšiavimo, naudojimo, šalinimo ir apdorojimo paslaugas visiems savivaldybės teritorijose esantiems KA turėtojams (fiziniams ir juridiniams asmenims). KA paslaugų teikimą Klaipėdos r. sav. reglamentuoja 2021 m. sausio 28 d. Klaipėdos rajono savivaldybės sprendimu Nr. T11-27 „Dėl Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2017 m. gruodžio 21 d. sprendimo Nr. T11-402 „dėl Klaipėdos rajono savivaldybės vietinės rinkliavos nuostatų, Klaipėdos rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo metodikos, Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtintos Klaipėdos rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklės. KA turėtojams Klaipėdos rajono savivaldybėje teikiamos šios KA tvarkymo paslaugos:

- MKA tvarkymas;
- PA ir kitų AŽ tvarkymas;
- biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas;
- didelių gabaritų atliekų, įskaitant naudotas padangas bei statybos ir griovimo (smulkaus buities remonto) atliekas, tvarkymas;
- elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymas;
- buities pavojingų atliekų tvarkymas;
- kitos paslaugos.

KA tvarkymo paslaugų organizavimą ATĮ numatyta tvarka į KA tvarkymo regioną įeinančios savivaldybės gali pavesti KA tvarkymo sistemos administratoriui – vienos, kelių ar visų į KA tvarkymo regioną įeinančių savivaldybių įsteigtam juridiniam asmeniui.

Siekdama efektyvaus KA tvarkymo sistemos organizavimo, plėtos užtikrinimo, numatytų uždavinių įgyvendinimo, Klaipėdos rajono savivaldybės taryba 2011 m. spalio 27 d. sprendimu Nr. T11-673 „Dėl Klaipėdos rajono savivaldybės viešosios įstaigos steigimo“ įsteigė KA tvarkymo sistemos administratorių - VŠĮ „Gargždų švara“. VŠĮ „Gargždų švara“ įregistravimo data 2012 m. vasario 1 d. Pagrindinis viešosios įstaigos tikslas – Klaipėdos rajono savivaldybės funkcijų vykdymas KA ir kitų atliekų tvarkymo srityje.

Remiantis ATĮ KA tvarkymo sistemos administratorius gali atlikti šias KA tvarkymo sistemos organizavimo funkcijas:

- organizuoti konkursą KA tvarkymo paslaugą teikiančiam atliekų tvarkytojui parinkti;
- eksploatuoti didelių gabaritų atliekų surinkimo aikšteles (toliau – DGASA);
- vykdyti sutartinių įsipareigojimų tarp KA tvarkymo sistemos administratoriaus ir atliekų tvarkytojo priežiūrą ir kontrolę;
- pateikti savivaldybės institucijai įmokos, už KA surinkimą iš atliekų turėtojų ir komunalinių atliekų tvarkymą, dydžio apskaičiavimą ir, jeigu savivaldybės taryba šią įmoką patvirtina, ją rinkti;
- registruoti KA turėtojus;
- rinkti, analizuoti informaciją apie KA tvarkymą savivaldybės ir (ar) atliekų tvarkymo regiono teritorijoje, regiono plėtos tarybos patvirtinto regioninio ir savivaldybės tarybos patvirtinto savivaldybės atliekų tvarkymo planų priemonių, užtikrinančių valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane nustatytų užduočių įgyvendinimą, vykdymą;
- teikti pasiūlymus regiono plėtos tarybai ir savivaldybės tarybai dėl KA tvarkymo sistemos tobulinimo ir plėtojimo;
- įgyvendinti visuomenės informavimo, švietimo ir mokymo priemones KA tvarkymo srityje;
- organizuoti komunalinių atliekų tvarkymo (surinkimo, rūšiavimo, panaudojimo) sistemas;
- atlikti kitas su KA tvarkymo sistemos organizavimu susijusias savivaldybių pavestas funkcijas.

2005 m. gegužės 31 d. Klaipėdos regiono savivaldybės pasirašė sutartį, kurioje nustatyta, kad savivaldybės gali perduoti KA tvarkymo funkcijas KRATC. Sutartyje nustatyti pagrindiniai Klaipėdos regiono KA tvarkymo sistemos organizavimo principai:

- Klaipėdos regiono KA tvarkymo sistema yra vieninga KA tvarkymo sistema, integruojanti savyje Klaipėdos miesto, Klaipėdos rajono, Kretingos rajono, Šilutės rajono, Palangos miesto, Neringos, Skuodo rajono savivaldybių KA tvarkymo sistemas. Klaipėdos regiono KA tvarkymo sistema turi įgyvendinti ATĮ bei kituose teisės aktuose nustatytus komunalinių atliekų tvarkymo sistemoms keliamus reikalavimus.
- Klaipėdos regiono savivaldybėms pageidaujant su KRATC bus sudaromos koncesijos sutartys, kuriomis savivaldybės perduos KA tvarkymo sistemos operatoriaus funkcijas KRATC.
- Klaipėdos regiono savivaldybės, kurios neperduos KRATC KA tvarkymo sistemos operatoriaus funkcijų, sudarys su KRATC KA šalinimo sutartis, kuriose bus numatyti abipusiai įsipareigojimai šalinant konkrečioje savivaldybėje susidarančias KA, „solidaraus“ sąvartyno vartų mokesčio apskaičiavimo tvarka ir kitos dalyvavimo vieningoje atliekų tvarkymo sistemoje sąlygos. Šiuo atveju regiono savivaldybės pačios organizuos savivaldybės KA surinkimo ir transportavimo paslaugų pirkimo viešuosius konkursus.

2005 m. gegužės 31 d. pasirašytos sutarties pagrindu 2012 m. liepos 26 d. VŠĮ „Gargždų švara“ bei KRATC sudarė KA priėmimo šalinti sutartį (2015 m. gegužės 29 d. sutartis papildyta), kurioje nustatyta, kad Klaipėdos rajono savivaldybėje surinktos MKA bei didžiosios atliekos šalinamos ar kitaip sutvarkomos Klaipėdos regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne esančiame Dumpių kaime, Klaipėdos rajone, o biologiškai skaidžios atliekos priimamos į Glaudėnų kaime esančią biodegraduojančių atliekų kompostavimo aikštelę. Visos aukščiau paminėtos atliekos priimamos už KRATC nustatytą „vartų“ mokestį.

1.3.4 Didelių gabaritų, buityje susidarančių pavojingų atliekų, antrinių žaliavų bei kt. atliekų surinkimo organizavimas Klaipėdos r. sav.

KA tvarkymo sistemos organizavimo funkcijų pasiskirstymas lėmė tai, kad šiuo metu Klaipėdos r. sav. didelio gabarito, pavojingos atliekos, elektros ir elektroninė įranga, antrinės žaliavos ir kt. yra surenkamos skirtingų subjektų valdomose / eksploatuojamose DGASA:

- KRATC eksploatuojamos aikštelės:
 - Ažuolo g. 54, Vėžaičiai;
 - Geležinkelio Pylimo g. 6, Gargždai.
- VŠĮ „Gargždų švara“ eksploatuojamos aikštelės:
 - Statybininkų g. 9, Gargždai;
 - Šileikiškių g. 20, Glaudėnai.

2021 m. Klaipėdos r. sav. DGASA surinkta 2.705 t. atliekų, iš kurių 84 proc. ,t. y. 2.275 t. surinkta KRATC eksploatuojamose aikštelėse. Didžioji dalis KRATC aikštelėse surinktų atliekų yra panaudojamos UAB „Gren Klaipėda“ atliekų deginimo įrenginiuose arba panaudojamos / pašalinamos sąvartynuose, tik ~21 proc. KRATC aikštelėse surinktų atliekų yra perduodamos pakartotiniam atliekų panaudojimui arba perdirbimui. VŠĮ „Gargždų švara“ eksploatuojamose aikštelėse beveik pusė (~47 proc.) surinktų atliekų yra perduodamos perdirbimui arba pakartotiniam naudojimui (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Klaipėdos r. sav. DGASA surinktų atliekų kiekis, 2021 m.

Atliekų kategorija	Matavimo vnt.	Gargždų švara		KRATC	
		Statybininkų g. 9	Šileikiškių g. 20	Ažuolo g. 54	Geležinkelio pylimo g. 6
Popierius ir kartonas	tonos	4,38	3,14	8,95	25,68
Temperatūros keitimo įranga	tonos	-	-	7,64	20,81
Plastikai	tonos	-	0,80	5,38	12,47
Stiklas	tonos	36,18	55,80	4,20	5,23
Metalas	tonos	10,05	-	7,63	22,39
Naudotos padangos	tonos	28,99	30,61	30,12	85,86
Mišrios statybinės ir griovimo atliekos	tonos	-	3,98	313,38	590,94
Didžiosios atliekos	tonos	83,86	99,99	220,13	580,54
Tekstilės gaminiai	tonos	-	41,93	21,59	36,38
Rūgštys	tonos	-	-	-	-
Šarmai	tonos	-	-	-	-
Ekranai, monitoriai ir įranga	tonos	8,07	-	5,54	13,74
Plovikliai, kuriuose yra pavojingų cheminių medžiagų	tonos	-	-	0,14	0,70
Tepalų filtrai	tonos	-	-	0,01	0,06
Kita variklio, pavarų dėžės ir tepalinė alyva	tonos	-	-	1,87	2,94
Pakuotės, kuriose yra pavojingų cheminių medžiagų	tonos	0,06	-	0,11	0,49
Absorbentai, filtrų medžiagos, pakuotės ir kt.	tonos	-	-	-	0,03
kitos atliekos, kuriose yra gyvsidabrio	tonos	-	-	0,00	0,01
baterijos ir akumuliatoriai	tonos	-	-	0,05	0,04
stambi įranga	tonos	2,64	3,05	4,21	18,78
smulki įranga	tonos	0,91	1,84	1,66	8,89
smulki IT ir telekomunikacijų įranga	tonos	0,68	0,02	0,31	2,02
dienos šviesos lempos	tonos	0,05	-	0,14	0,34
biologiškai skaidžios atliekos	tonos	-	-	209,28	-
dažai, rašalas ir dervos	tonos	1,51	-	2,07	1,96
Nebenaudojama įranga, kurioje yra chloro vandenilio	tonos	11,32	-	-	-
<u>Surinktas atliekų kiekis iš viso</u>	<u>tonos</u>	<u>188.70</u>	<u>241.16</u>	<u>844.42</u>	<u>1.430.29</u>
Surinktų atliekų dalis perduota atliekų panaudojimui, perdirbimui	Proc.	47%		21%	
Surinktų atliekų kiekis perduotas atliekų tvarkytojams	tonos	200,09		479,67	
Popierius ir kartonas	tonos	7,52		15,58	
Plastikas	tonos	0,80		4,82	
Mišrios statybinės atliekos	tonos	-		-	

Atliekų kategorija	Matavimo vnt.	Gargždų švara		KRATC	
		Statybininkų g. 9	Šileikiškių g. 20	Ažuolo g. 54	Geležinkelio pylimo g. 6
Didžiosios atliekos	tonos	-	-	-	-
Tekstilės atliekos	tonos	-	-	-	-
Kitos atliekos	tonos	191,77		459,27	

KRATC aikštelėse surinktoms atliekoms, kurios vėlesniu etapu apdorojamos mechaninio rūšiavimo įrenginiuose, panaudojamos deginimo įrenginiuose arba panaudojamos / šalinamos sąvartyne, taikomas 50,17 Eur/t. „vartų“ mokestis (2020 m. – 39,21 Eur/t). 2020-2021 m. „vartų“ mokesčiu vidutiniškai apmokestinta 84-86 proc. visų KRATC aikštelėse surinktų atliekų, todėl atitinkamu laikotarpiu Klaipėdos r. sav. sąnaudos susijusios su KRATC DGASA surinktų atliekų tvarkymu siekė 72-96 tūkst. Eur. VšĮ „Gargždų švara“ operuojamų aikštelių eksploatavimo išlaidos per atitinkamą laikotarpį sudarė 20-42 tūkst. Eur (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. DGASA eksploatavimo išlaidos, 2020-2021 m.

Atliekų kategorija	Matavimo vnt.	Gargždų švara		KRATC	
		2020	2021	2020	2021
DGASA eksploatavimo išlaidos Klaipėdos r. sav.	Eur	20.239	41.630	71.615	96.291
Darbo užmokesčio išlaidos	Eur	17.485	32.627	-	-
Apsaugos išlaidos	Eur	290	436	-	-
Atliekų tvarkymo išlaidos	Eur	756	7.032	-	-

1.3.5 Visuomenės poreikio egzistavimo pagrindimas

Esamą situaciją apibūdinantys duomenys suponuoja tai, kad šiuo metu KRATC eksploatuojama DGASA infrastruktūra atliekų tvarkymo požiūriu veikia neefektyviai, nes:

- perdirbimui arba pakartotiniam naudojimui perduodama santykinai mažiau DGASA aikštelėse surinktų atliekų;
- atveju, kai infrastruktūra būtų eksploatuojama VšĮ „Gargždų švara“, DGASA eksploatavimo ir atliekų perdavimo atliekų tvarkytojams sąnaudos būtų santykinai mažesnės, nei šiuo metu patiriamos, t. y. Klaipėdos r. sav. patirtų mažiau išlaidų susijusių su atliekų tvarkymu.

Atitinkamai visuomenės poreikis prieš terminą nutraukti valstybinės žemės nuomos sutartis ir visuomenės poreikiams paimti KRATC valdomus valstybinės žemės sklypus bei juose esančius statinius grindžiamas siekiu užtikrinti infrastruktūros valdymo efektyvumą taip, kad kuo daugiau didelių gabaritų, buityje susidarančių pavojingų atliekų, AŽ, KA bei kt. atliekų surinktų DGASA būtų pakartotinai panaudota arba perdirbta.

Procedūrų įgyvendinimas leis užtikrinti, kad Klaipėdos r. sav. surenkamos atliekos bus tvarkomos laikantis ES ir nacionaliniu mastu nustatytų atliekų tvarkymo principų bei bus prisidedama prie sektoriui nustatytų uždavinių įgyvendinimo. Atliekas tvarkant efektyviau sumažės finansinė našta Klaipėdos r. sav. atliekų turėtojams bei į aplinką bus išskiriamas mažesnis kiekis šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) emisijų.

2. Tikslai ir uždaviniai

Projekto tikslas – didinti KA tvarkymo infrastruktūros prieinamumą savivaldybės gyventojams, užtikrinti jos plėtrą ir valdymo efektyvumą taip, kad kuo daugiau DGASA surenkamų atliekų būtų panaudota pakartotinai arba perdirbta, atitinkamai mažinant ŠESD emisijas bei savivaldybės gyventojų finansinę atliekų tvarkymo našą.

Siekiant nustatyto tikslo numatoma įgyvendinti šiuos uždavinius:

- remiantis žemės įstatymo ir kt. teisės aktų nuostatomis suorganizuoti žemės ir statinių paėmimą visuomenės poreikiams bei atlyginti nuostolius savininkui / valdytojui;
- organizuoti atliekų surinkimą iš gyventojų taip, kad kuo didesnė pristatytų atliekų dalis būtų perduota pakartotinam panaudojimui arba perdirbimui.

4 lentelė. Informacija apie planuojamą visuomenės poreikiui paimti turtą

Visuomenės poreikiams paimamas turtas	Unikalus Nr.; Kadastrinis Nr.	Savininkas
Valstybinės žemės sklypai		
Klaipėdos r. sav., Vėžaičių miestelyje, Ažuolo g. 54	5568-0009-0038; 5568/0009:38	Lietuvos Respublika
Klaipėdos r. sav. Gargždų mieste, Geležinkelio Pylimo g. 6	4400-2193-7542; 5520/0019:54	
Didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų ir buityje susidariusių pavojingų atliekų surinkimo aikštelės nekilnojamojo turto kompleksas, Klaipėdos r. sav., Vėžaičiai, Ažuolo g. 54		
Vandentiekio tinklai	4400-3063-7100	KRATC
Buitinių nuotekų tinklai	4400-3063-7099	
Lietaus nuotekų tinklai 1KL	4400-3063-7066	
Lietaus nuotekų tinklai 2KL	4400-3063-7077	
Kiti inžineriniai statiniai – Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė	4400-3063-7177	
Kiti inžineriniai statiniai – Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė	4400-3063-7188	
Kiti inžineriniai statiniai - Tvora	4400-3063-7166	
Didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų ir buityje susidariusių pavojingų atliekų surinkimo aikštelės nekilnojamojo turto kompleksas, Klaipėdos r. sav., Gargždų m., Geležinkelio Pylimo g. 6		
Vandentiekio tinklai	4400-2762-5798	KRATC
Buitinių nuotekų tinklai	4400-2762-5810	
Lietaus nuotekų tinklai	4400-2762-5843	
Kiti inžineriniai statiniai - Aikštelė	4400-2762-5943	
Kiti inžineriniai statiniai – Didelių gabaritų atliekų saugojimo aikštelė	4400-2762-5876	
Kiti inžineriniai statiniai - Tvora	4400-2763-6459	

3. Procedūros dalyviai ir naudos gavėjai

Skyriuje identifikuojami tiesioginiai ir netiesioginiai naudos gavėjai, t. y. naudotojai, paslaugų gavėjai ir kitos socialinę ir / arba ekonominę naudą iš Projekto gausiančios tikslinės grupės. Ribos naudos gavėjų atžvilgiu nustatomos atsižvelgiant į 1 skyriuje suformuotus visuomenės poreikius:

- Projektas leis sumažinti atliekų tvarkymui skirtas išlaidas, todėl sumažės Klaipėdos r. sav. atliekų turėtojų finansinė našta. Šiuo aspektu naudos gavėjais laikytini Klaipėdos r. sav. fiziniai ir juridiniai asmenys.
- Projektas mažins išmetamų ŠESD kieki, tokiu būdu prisidedant prie nacionalinių pastangų mažinant klimato kaitos padarinius. Šiuo aspektu naudos gavėjais laikytini visi Lietuvos Respublikos gyventojai.
- Už visuomenės poreikiams paimamą infrastruktūrą jos savininkui bus atlyginta įstatymų nustatyta tvarka, todėl naudos gavėju taip pat laikomas KRATC.

4. Paėmimo visuomenės poreikiams galimybės

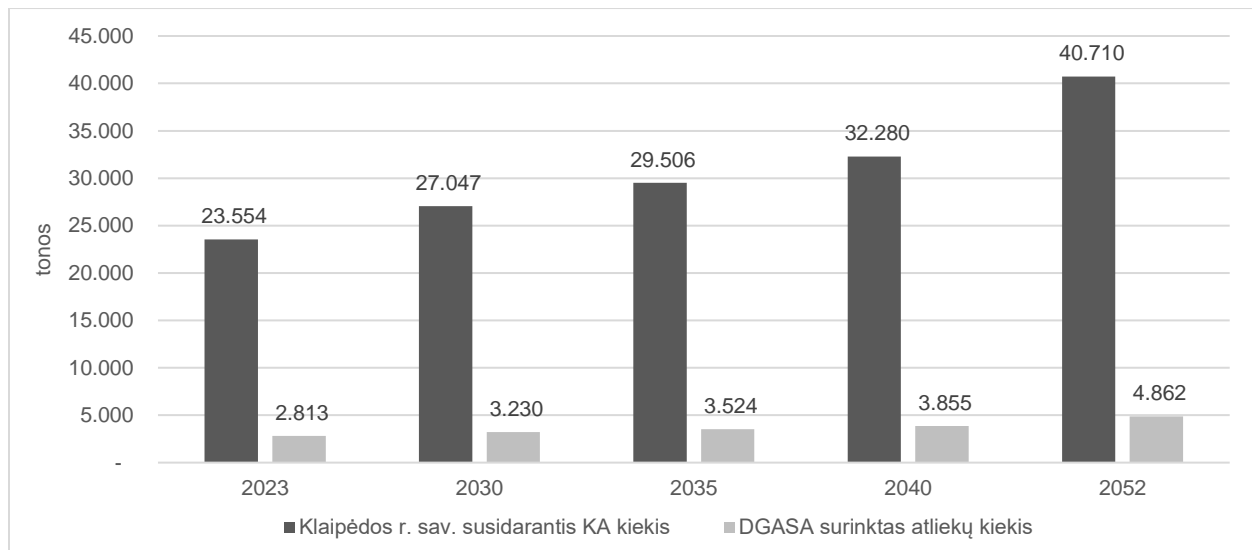
Skyriuje pateikiama informacija apie esamą situaciją, jos atitikimą tikslinių grupių poreikiams. Skyriaus tikslas – apibrėžti Projekto įgyvendinimo alternatyvas, kurios vėlesniu etapu vertinamos iš sąnaudų naudos perspektyvos.

4.1 Esama situacija

Esamos situacijos (neinvesticinės alternatyvos) atveju laikomasi nuostatos, kad KRATC ir VŠĮ „Gargždų švara“ toliau eksploatuos šiuo metu valdomas DGASA. Atitinkamai tai reiškia, kad perdirbimui ar pakartotiniam panaudojimui KRATC toliau perduos tik ~21 proc. visų DGASA surinktų atliekų. Projekto metu visuomenės poreikiams paimti žemės sklypai ir statiniai spręstų problemas, susijusias su DGASA surinktų atliekų perdirbimu ir pakartotiniu panaudojimu, atsižvelgiant į tai toliau pateikiama aktuali esamos situacijos atliekų srautų bei finansinių srautų prognozė.

Remiantis tuo, kad didžioji dalis į DGASA patenkančių atliekų – komunalinės atliekos, DGASA surinktų atliekų kiekio prognozė sudaryta remiantis KA susidarymo projekcija ir laikantis konservatyvios nuostatos, kad ateityje į savivaldybės teritorijoje esančias DGASA nuo KA susidarymo pateks santykinai toks pats atliekų kiekis.

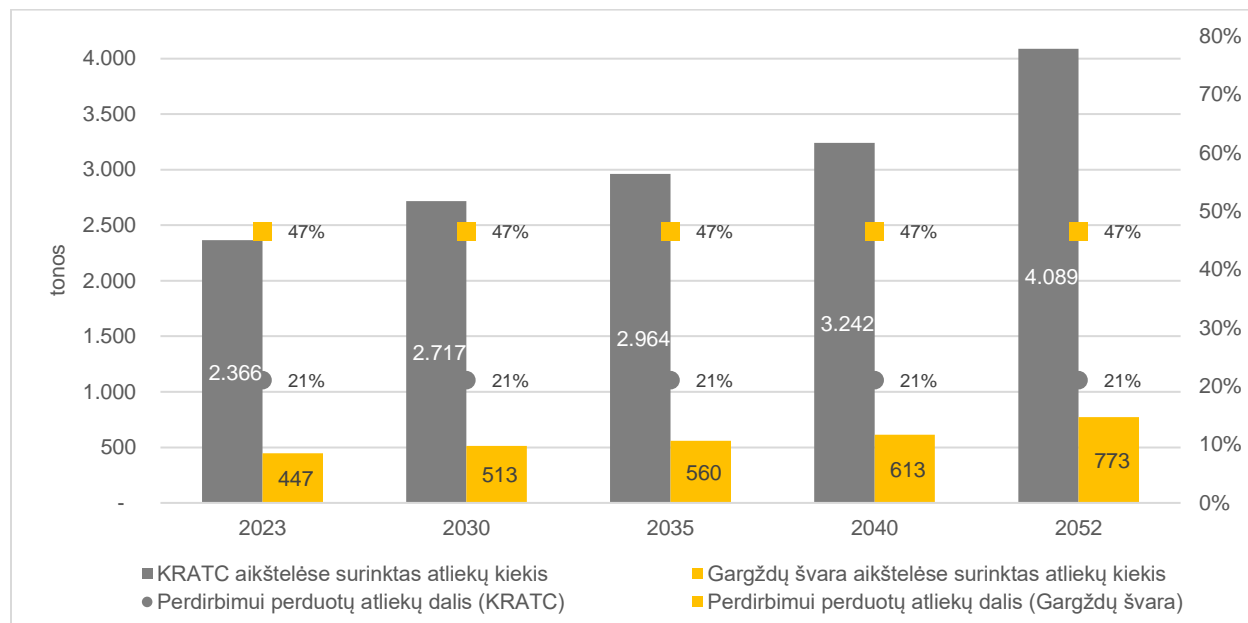
1 paveikslas. KA susidarymo ir DGASA surinktų atliekų kiekio prognozė

Vertinant Klaipėdos r. sav. DGASA surinktų atliekų kiekio pasiskirstymą pagal aikštelių valdymo teisę taip pat laikomasi konservatyvios pozicijos, kad:

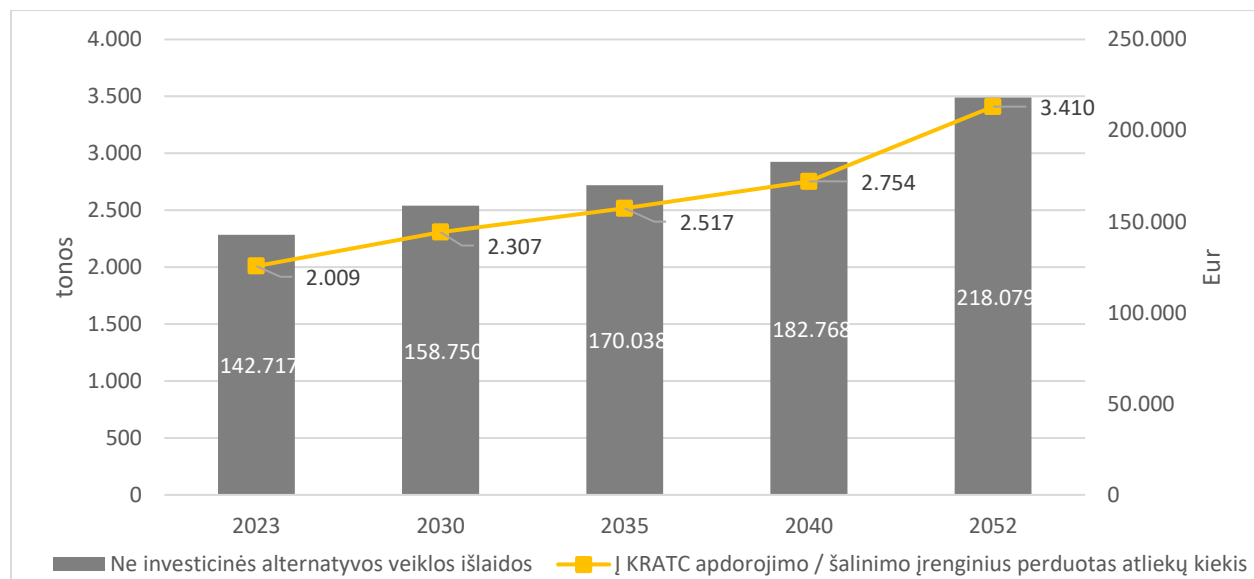
- į DGASA patenkančių atliekų pasiskirstymas nesikeis, t. y. į KRATC valdomas aikšteles pateks 84 proc. atliekų, o į VŠĮ „Gargždų švara“ – likusi atliekų dalis.
- atliekas perdirbantiems arba pakartotinai naudojantiems subjektams perduodamų atliekų santykis (nuo surinktų atliekų) ateityje išliks toks pats kaip 2021 m.

2 paveikslas. Klaipėdos r. sav. DGASA surinkto atliekų kiekio pasiskirstymas pagal aikštelių valdymo teisę

Esamos situacijos atveju didžioji dalis Klaipėdos r. sav. veiklos išlaidų, susijusių su KA tvarkymu, toliau priklausytų nuo mokamo „vartų“ mokesčio už į KRATC aikšteles pristatytas ir tolimesniam apdorojimui nukreiptas atliekas. Veiklos išlaidų prognozė esamos situacijos atveju pateikiama 3 paveiksle.

3 paveikslas. Veiklos išlaidos esamos situacijos atveju

Esamos situacijos prognozės scenarijus tolimesniuose etapuose naudojamas kaip pagrindas inkrementiniams rezultatams apskaičiuoti.

4.2 Kitos galimybės

Kitų žemės sklypų paėmimo visuomenės poreikiams galimybės nėra nagrinėjamos, kadangi Klaipėdos r. sav. sukurta DGASA infrastruktūros pajėgumai, pagal ateityje prognozuojamą į DGASA patenkančių atliekų srautą, yra pakankami. Perteklinės infrastruktūros sukūrimas lemtų mažesnę atliekų tvarkymo sistemos efektyvumą ir sukurtų papildomą finansinę naštą savivaldybės atliekų turėtojams.

5. Sąnaudų ir naudos analizė

Vertinimu siekiama nustatyti kokį finansinį poveikį analizuojamos priemonės galėtų turėti jas įgyvendinančioms institucijoms, organizacijoms bei įvertinti preliminarį šiomis priemonėmis visuomenei sukuriamą naudą / žalą.

Poveikio vertinimas atliekamas vadovaujantis pagrindiniais kaštų-naudos analizės principais, nustatytais 2014 m. gruodžio mėn. patvirtintame „Investicijų projektų kaštų-naudos analizės gairės“ (toliau – KNA gairės) vadove bei Lietuvos Respublikos vyriausybės 2005 m. rugpjūčio 25 d. nutarime Nr. 924 „Dėl žemės paėmimo visuomenės poreikiams taisyklių ir žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektų rengimo ir įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“

5.1 Finansinė analizė

Alternatyvų finansinė analizė atliekama atitinkamu eiliškumu:

- nustatomas investicijų vertinimo ataskaitinis laikotarpis ir finansinė diskonto norma;
- įvertinami lėšų srautai;
- apskaičiuojami finansiniai rodikliai investicijoms ir kapitalui.

5.1.1 Ataskaitinis laikotarpis ir finansinė diskonto norma

Investicijų ataskaitinis laikotarpis tai metų, kuriems pateikiamos finansinio ir ekonominio srauto prognozės, skaičius, nustatomas atsižvelgiant į ekonomiškai naudingą analizuojamų objektų gyvavimo laikotarpį (sukurto turto naudingo tarnavimo laikotarpį).

Analizuojamų objektų ekonominės veiklos sektorius – aplinkosauga, o šiam sektoriui taikomas standartinis ataskaitinis 30 m. laikotarpis. Ataskaitinio laikotarpio pradžia laikomi 2022 m. (0 m.), o pabaiga – 2052 m. (30 m.).

Pinigų srautų diskontavimui į dabartinę vertę, finansinėje analizėje, remiantis KNA gairėmis, pasirinkta 4 % finansinė diskonto norma.

5.1.2 Investicijos

Skyriuje pateikiamos investicijos, reikalingos nagrinėjamų sprendinių įgyvendinimui, ir jų pasiskirstymas per ataskaitinį laikotarpį. Investicijos apima visas išlaidas, susijusias su ilgalaikio turto, kuris reikalingas alternatyvų įgyvendinimui, įsigijimu.

Turto įsigijimo išlaidos nustatytos remiantis 2020 m. lapkričio 25 d. UAB „RESTO Group“ parengtomis nekilnojamojo turto rinkos vertės nustatymo ataskaitomis bei KRATC 2021 m. vasario 26 d. pateiktu pasiūlymu Nr. 1.10-2R-269 „Dėl didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių pardavimo kainos“.

5 lentelė. Turto paėmimo visuomenės poreikiams išlaidos, Eur

Visuomenės poreikiams paimamas turtas	Unikalus Nr.	NT rinkos vertė, Eur
Valstybinės žemės sklypai		
Klaipėdos r. sav., Vėžaičių miestelyje, Ažuolo g. 54	5568-0009-0038	-
Klaipėdos r. sav. Gargždų mieste, Geležinkelio Pylimo g. 6	4400-2193-7542	-
Didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų ir buitinių susidariusių pavojingų atliekų surinkimo aikštelės nekilnojamojo turto kompleksas, Klaipėdos r. sav., Vėžaičiai, Ažuolo g. 54		

Visuomenės poreikiams paimamas turtas	Unikalus Nr.	NT rinkos vertė, Eur
Vandentiekio tinklai	4400-3063-7100	1.700
Buitinių nuotekų tinklai	4400-3063-7099	300
Lietaus nuotekų tinklai 1KL	4400-3063-7066	7.200
Lietaus nuotekų tinklai 2KL	4400-3063-7077	6.200
Kiti inžineriniai statiniai – Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė	4400-3063-7177	129.700
Kiti inžineriniai statiniai – Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė	4400-3063-7188	93.400
Kiti inžineriniai statiniai - Tvora	4400-3063-7166	19.600
Bendra turto vertė		258.100
Didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų ir buitijoje susidariusių pavojingų atliekų surinkimo aikštelės nekilnojamojo turto kompleksas, Klaipėdos r. sav., Gargždų m., Geležinkelio Pylimo g. 6		
Vandentiekio tinklai	4400-2762-5798	12.600
Buitinių nuotekų tinklai	4400-2762-5810	15.500
Lietaus nuotekų tinklai	4400-2762-5843	9.100
Kiti inžineriniai statiniai - Aikštelė	4400-2762-5943	2.300
Kiti inžineriniai statiniai – Didelių gabaritų atliekų saugojimo aikštelė	4400-2762-5876	66.300
Kiti inžineriniai statiniai - Tvora	4400-2763-6459	10.800
Bendra turto vertė		116.600
NT įsigijimo išlaidos iš viso		374.700

Remiantis tuo, kad NT rinkos vertinimo metu nustatyta kaina neapima kilnojamojo turto, o KRATC, atsižvelgdamas į atiliktą NT rinkos vertinimą pasiūlė aikšteles (visą turą) įsigyti už 513.845 Eur, laikomasi nuostatos, kad kilnojamojo turto kaina, kurią pageidauja gauti pardavėjas, siekia 131.145 Eur. Ši suma vertinimo metu naudojama kaip preliminarus kilnojamojo turto, kuris užtikrintų DGASA funkcionavimą, vertė, t. y. dėl kilnojamojo turto įsigijimo / neįsigijimo bus priimtas atskiras sprendimas. Investicinės alternatyvos atveju išlaidos bus patiriamos 2023 m (imtinai). Investicijų išsidėstymas skirtingų alternatyvų atveju pateikiamas 6 lentelėje.

6 lentelė. Investicijų pasiskirstymas, Eur

Investicijų kategorija	Iš viso	2022	2023	2024
I alternatyva	513.854	-	513.854	-
Žemė	-	-	-	-
Nekilnojamas turtas	374.700	-	374.700	-
Statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas ir kt. darbai	-	-	-	-
Įranga, įrenginiai ir kitas ilgalaikis turtas	131.145	-	131.145	-
Projektavimo, techninės priežiūros ir kitos su investicijomis į ilgalaikį turą susijusios paslaugos	-	-	-	-
Projekto administravimas ir vykdymas	-	-	-	-
Kitos paslaugos ir išlaidos	-	-	-	-

5.1.3 Reinvesticijos

Remiantis KNA gairėmis reinvesticijos vertinamos siekiant užtikrinti analizuojamų objektų nepertraukiamumą ir palaikyti sukurtos infrastruktūros ir įrenginių tinkamą būklę. Nustatytas kito ilgalaikio turto (kilnojamojo turto) ekonominis gyvavimo laikotarpis galėtų siekti ~15 m., o statinių ~30 m. Vadovaujantis atitinkamais nusidėvėjimo normatyvais, per ataskaitinį laikotarpį reinvesticijos būtų

reikalingos tik kilnojamojo turto atnaujinimui. Reinvesticijomis būtų siekiama atkurti 100 proc. pradinių investicijų į turtą vertės, t. y. 131.145 Eur.

5.14 Investicijų likutinė vertė

Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje investicijų likutinė vertė būtų lygi 0 Eur, kadangi visas turtas nusidėvėtų paskutiniaisiais ataskaitinio laikotarpio metais.

5.15 Veiklos išlaidos ir pajamos

Projekto veiklos išlaidos yra siejamos su sukurto turto eksploatacija bei surinkimo metu susidariusių atliekų perdavimu atliekų tvarkytojams. Išlaidos nustatytos remiantis VŠĮ „Gargždų švara“ patirtimi operuojant DGASA. Veiklos išlaidos bus patiriamos nuo 2023 m. iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos.

7 lentelė. DGASA operavimo išlaidų vertinimo prielaidos

Išlaidų kategorija	Matavimo vnt.	Vertė, Eur
DGASA darbo užmokesčio išlaidos	Eur	32.627
Aikštelių apsaugos išlaidos	Eur	436
Atliekų tvarkymo išlaidos		
popierius ir kartonas	Eur/t	0
temperatūros keitimo įranga	Eur/t	0
plastikai	Eur/t	0
stiklas	Eur/t	30,25
metalas	Eur/t	-235
naudotos padangos	Eur/t	-12
mišrios statybinės ir griovimo atliekos	Eur/t	28,74
didžiosios atliekos	Eur/t	28,74
tekstilės gaminiai	Eur/t	84,4
rūgštys	Eur/t	
šarmai	Eur/t	
ekranai, monitoriai ir įranga	Eur/t	0
plovikliai, kuriuose yra pavojingų cheminių medžiagų	Eur/t	0
tepalo filtrai	Eur/t	500
kita variklio, pavarų dėžės ir tepalinė alyva	Eur/t	500
pakuotės, kuriose yra pavojingų cheminių medžiagų	Eur/t	0
absorbentai, filtrų medžiagos, pakuotės ir kt.	Eur/t	28,74
kitos atliekos, kuriose yra gyvsidabrio	Eur/t	24.100
baterijos ir akumulatoriai	Eur/t	0
stambi įranga	Eur/t	0
smulki įranga	Eur/t	0
smulki IT ir telekomunikacijų įranga	Eur/t	0
dienos šviesos lempos	Eur/t	1.210
biologiškai skaidžios atliekos	Eur/t	0
dažai, rašalas ir dervos	Eur/t	738
nebenaudojama įranga, kurioje yra chloro vandenilio	Eur/t	0

Inkrementinės DGASA eksploataavimo ir atliekų tvarkymo išlaidos nustatomos atsižvelgiant į dabartines Klaipėdos r. sav. patiriamas išlaidas, kurios nustatomos remiantis į KRATC pristatytu atliekų kiekiu ir patvirtintu „vartų“ mokesčiu, bei tikėtinas aikštelių eksploataavimo sąnaudas atveju, kai jas valdytų VŠĮ „Gargždų švara“. Vertinant į DGASA patenkančius atliekų srautus laikomasi nuostatos, kad projekto įgyvendinimas reikšmingo poveikio jiems neturės, t. y. atliekų srautai bus tokie patys kaip esamos situacijos atveju (žr. 2 paveikslė).

8 lentelė. Perimamos DGASA infrastruktūros eksploataavimo išlaidos

Alternatyva	Kategorija	Matavimo vnt.	2023	2030	2035	2040	2052
Neinvestavimo alternatyva	„Vartų“ mokesčiu apmokestinamas atliekų kiekis	tonos	2.009	2.307	2.517	2.754	3.410
	„Vartų“ mokestis	Eur/t	50,17	50,17	50,17	50,17	50,17
	DGASA infrastruktūros eksploatavimo išlaidos	Eur	100.805	115.754	126.278	138.147	174.070
Investavimo alternatyva	Darbo užmokesčio išlaidos	Eur	32.627	32.627	32.627	32.627	32.627
	Apsaugos išlaidos	Eur	436	436	436	436	436
	Atliekų tvarkymo išlaidos	Eur	52.551	60.344	65.831	72.018	89.181
	DGASA infrastruktūros eksploatavimo išlaidos	Eur	85.614	93.407	98.894	105.081	122.244
Inkrementinis išlaidų skirtumas		Eur	(15.191)	(22.347)	(27.385)	(33.066)	(48.826)

Išlaidų vertinimas rodo, kad žemės ir statinių paėmimas visuomenės poreikiams leistų metines Klaipėdos r. sav. DGASA eksploatavimo išlaidas sumažinti daugiau kaip 15 proc.

Remiantis DVR taisyklėmis, KA tvarkymo veiklos pajamos, kurios susidaro iš rinkliavų ir įmokų surenkamų už atliekų tvarkymą, nustatomos atsižvelgiant į būtinąsias veiklos sąnaudas. Atsižvelgiant į tai, kad Projektas sumažins būtinąsias KA tvarkymo sąnaudas, kaip tai yra pateikta 8 lentelėje, KA tvarkymo pajamos, turėtų sumažėti tokiu pačiu dydžiu. Kitaip tariant Projekto veiklos pajamų sumažėjimas bus lygus Projekto veiklos sąnaudų dydžiui.

5.17 Finansavimas

Laikomasi prielaidos, kad alternatyvas, kuriose numatomos investicijos, bus siekiama finansuoti iš Klaipėdos r. sav. biudžeto lėšų.

5.18 Investicijų atsipirkimo rodikliai

Finansinėje analizėje naudojami šie pagrindiniai investicijų atsipirkimo rodikliai:

- Investicijų finansinė grynoji dabartinė vertė, FGDV(I) (angl. *financial net present value (FNPV) of the investment*), apskaičiuojama sudedant diskontuotus investicijų, investicijų likutinės vertės ir grynujų veiklos pajamų srautus per projekto ataskaitinį laikotarpį ir rodo kaip vertinamų alternatyvų grynujų veiklos pajamų srautas per visą ataskaitinį laikotarpį, skaičiuojant šios dienos pinigų verte, padengtų investicijas.
- Investicijų finansinė vidinė grąžos norma, FVGN(I) (angl. *financial rate of return (FIRR) of the investment*) yra diskonto norma, kuriai esant diskontuotų investicijų vertė lygi diskontuotai grynujų pinigų srautų vertei, t.y. diskonto norma, kurią pritaikius FGDV(I) yra lygi nuliui.
- Finansinis naudos ir išlaidų santykis, FNIS (angl. *financial benefit / cost ratio*) yra finansinės analizės rodiklis, rodantis kiek kartų vertinamų alternatyvų sukuriamą finansinę naudą viršytų jam įgyvendinti reikalingas finansines išlaidas.

Alternatyvų finansiniai rodikliai pateikiami lentelėje žemiau.

9 lentelė. Finansiniai rodikliai investicijoms

Rodiklis	Matavimo vnt.	Investicinė alternatyva
FGDV (I)	Eur	-556.409
FVGN (I)	%	-
FNIS	koef.	0,00

Apibendrinant lentelėje pateiktus duomenis galima teigti, kad:

- Projekto FGDV(I) yra neigiamas, t.y. diskontuoti Projekto grynujų pajamų srautai nepadengtu diskontuotų investicijų ir jos per ataskaitinį laikotarpį finansiškai neatsipirktų.
- Investicijų finansinis neatsiperkamumas siejamas su atliekų tvarkymo sektoriuje vyraujančiomis kainodaros taisyklėmis.

5.1.9 Finansinis gyvybingumas

Finansinio gyvybingumo vertinimas atliekamas siekiant nustatyti ar alternatyvos yra gyvybingos visą ataskaitinį periodą, t.y. ar sukauptasis grynujų pinigų srautas kuriuo nors metu per nagrinėjamą laikotarpį netampa neigiamu. Vertinimo metu veiklos pinigų srautai sumodeliuoti taip, kad būtų užtikrintas finansinis gyvybingumas, t. y., suminis finansinio gyvybingumo srautas netaptų neigiamas nei vienais ataskaitinio laikotarpio metais.

5.1.10 Kapitalo atsipirkimo rodikliai

Finansinėje analizėje naudojami šie pagrindiniai finansavimo rodikliai:

- Kapitalo finansinė grynoji dabartinė vertė FGDV(K) (angl. *FNPV of capital*), apskaičiuojama sudedant projektų savininkų skiriamo finansavimo, investicijų likutinės vertės, palūkanų bei grynujų veiklos pajamų diskontuotus pinigų srautus per projekto ataskaitinį laikotarpį ir rodo projekto savininko investuoto kapitalo atsiperkamumą (grynujų pajamų vertę), skaičiuojant šios dienos pinigų vertę.
- Kapitalo finansinė vidinė grąžos norma FVGN(K) (angl. *FIRR of capital*) yra diskonto norma, kurią pritaikius FGDV(K) lygi nuliui.

10 lentelė. Finansiniai rodikliai kapitalui

Rodiklis	Matavimo vnt.	Investicinė alternatyva
FGDV (K)	Eur	-556.409
FVGN (K)	%	-

Vertinant nuosavo kapitalo grąžą galima pastebėti tai, kad kainodaroje taikant būtinųjų sąnaudų padengimo principą kapitalo grąža negali būti tikėtina. Nuosavo kapitalo grąža galėtų būti didesnė jei į kainodara būtų įtraukiama investicijų grąžos ar pelno dedamoji.

5.2 Socialinė-ekonominė analizė

Socialinės ekonominės analizės tikslas – įvertinti vertinamų alternatyvų indėlį į visuomenės ekonominę gerovę (naudą). Ekonominės naudos komponentai gali turėti piniginę išraišką arba gali būti pinigais neįvertinami. Turinčių piniginę išraišką naudos komponentų ekonominis įvertinimas atliekamas apskaičiuojant ekonominę grynąją dabartinę vertę (toliau – EGDV), ekonominę vidinę grąžos normą (toliau – EVGN) ir sąnaudų-naudos santykį.

Ekonominė grynoji dabartinė vertė (EGDV) – rodiklis taikomas kaip pagrindinis rodiklis vertinant projektus, kuris parodo kokią piniginę naudą (įvertintą dabartine pinigų verte) projektas atneš visuomenei.

Ekonominė vidinė graęos norma (EVGN) – rodiklis, parodantis vidinę ekonominę graęą, išreikštą procentiniu įverčiu. Siekiant, kad vertinamų alternatyvų graęa būtų teigiama, rodiklio vertė turi būti didesnė už socialinę diskonto normą.

Ekonominės naudos / kaštų santykis (angl. B/C ratio) – rodiklis, parodantis, kiek kartų vertinamų alternatyvų sukuriamą ekonominę-socialinę naudą viršija ekonominius projekto įvykdymo kaštus. Siekiant, kad alternatyvos būtų naudingos, šio rodiklio vertė turi būti didesnė už vienetą.

5.2.1 Rinkos kainų pavertimas į ekonomines

Finansinius lėšų srautus gali paveikti konkurencinė arba mokestinė aplinka, kiti veiksniai, dėl kurių pasireišimo finansiniai pinigų srautai neatspindėtų tikrosios pinigų vertės. Atsižvelgiant į tai socialinėje-ekonominėje analizėje naudojami ne finansiniai, bet ekonominiai pinigų srautai, finansiniai pinigų srautai koreguojami pritaikant atitinkamus konversijos veiksnius (šis žingsnis vadinamas konvertavimu). Įvertinti finansiniai pinigų srautai perskaičiuojami eliminuojant mokesčius.

Šio etapo tikslas – nustatyti perėjimo nuo rinkos prie skaičiuojamųjų verčių faktorius (daugiklius), perskaičiuoti finansinius pinigų srautus į ekonominius ir apskaičiuoti ekonomines vertes. Konversijos koeficientai taikomi tokiu būdu:

- išskaičiuojant PVM, jeigu jis buvo įtrauktas į investicijų, prekių ir paslaugų savikainą, taip pat muitus, akcizus bei veiklos subsidijas. Finansiniuose skaičiavimuose PVM mokestis nebuvo įtraukiamas, todėl nėra eliminuojamas;
- taikomos konversijos koeficientų reikšmės atskirai kiekvienai prekių ir paslaugų grupei pagal ekonominės veiklos sektorius. Lietuvoje, konversijos koeficientų reikšmės yra nurodytos 2014 m. gruodžio 31 d. patvirtintoje Centrinės projektų valdymo agentūros (toliau – CPVA) metodikoje. Konkretūs konversijos koeficientai naudojami CPVA metodikoje ir skaičiuoklėje buvo apskaičiuoti remiantis UAB „BGI Consulting“ ir „CSIL Milano“ parengta metodika.

Oficiali CPVA skaičiuoklė šį etapą atlieka automatiškai pritaikydama atnaujintas konversijos koeficientų reikšmes, todėl šioje dalyje konversijos koeficientų reikšmės nėra aptariamoms ir detalizuojamos.

5.2.2 Socialinė diskonto norma

Socialinės-ekonominės naudos (žalos) srautams taikoma socialinė diskonto norma parodo visuomenės požiūrį į investicijų projekto alternatyvų veiklų generuojamą naudą ir žalą ateityje. Vadovaujantis KNA gairėmis, rekomenduojama socialinė diskonto norma – 5%. Socialinė diskonto norma naudojama ekonominės analizės rodiklių (EGDV, EVGN, ENIS) skaičiavimui.

5.2.3 Išorinio poveikio vertinimas

Išorinis poveikis įvertintas atsižvelgiant į sumažintą aplinkos taršą / emisijų kiekį, kuris susidaro dėl plastiko ir popieriaus bei kartono žaliavos gamybos. Vertinimo metu laikomasi nuostatos, kad DGASA infrastruktūrą valdant VŠĮ „Gargždų švara“ santykinai didesnė surenkamų atliekų dalis bus perduota atliekas perdirbančioms ar pakartotinai panaudojančioms organizacijoms. Ši prielaida remiasi esamos situacijos analize pateikta 1.3.4 poskyryje.

11 lentelė. Išorinio poveikio vertinimo prielaidos

Kategorija	Matavimo vnt.	2023	2030	2035	2040	2052
Atliekų kiekis perduodamas perdirbti ar pakartotinai naudoti neinvestavimo alternatyvos atveju	tonos	21	25	26	29	37
popierius ir kartonas	tonos	16	19	20	22	28
plastikas	tonos	5	6	6	7	9
mišrios statybinės atliekos	tonos	-	-	-	-	-
didžiosios atliekos	tonos	-	-	-	-	-
tekstilės gaminiai	tonos	-	-	-	-	-
Atliekų kiekis perduodamas perdirbti ar pakartotinai naudoti investavimo alternatyvos atveju	tonos	55	63	68	75	93
popierius ir kartonas	tonos	36	41	45	49	61
plastikas	tonos	19	21	23	25	32
mišrios statybinės atliekos	tonos	-	-	-	-	-
didžiosios atliekos	tonos	-	-	-	-	-
tekstilės gaminiai	tonos	-	-	-	-	-
Atliekų kiekių perduotų perdirbti ar pakartotinai naudoti skirtumas	tonos	33	38	42	46	57
popierius ir kartonas	tonos	20	23	25	27	34
plastikas	tonos	14	16	17	19	23
mišrios statybinės atliekos	tonos	-	-	-	-	-
didžiosios atliekos	tonos	-	-	-	-	-
tekstilės gaminiai	tonos	-	-	-	-	-

ŠESD emisijų vertė nustatyta atsižvelgiant į faktinį ir po infrastruktūros paėmimo prognozuojamą perdirbimui ar kitam naudojimui perduotų atliekų kiekį, emisijų išskyrimo bei monetizavimo įverčius, nustatytus remiantis CPVA metodika.

12 lentelė. Išorinio poveikio monetizavimo prielaidos ir monetarinė vertė

Poveikis		Matavimo vnt.	Vertė	Kaina, Eur/t			
				2023	2030	2040	2052
Emisijų sutaupymai perdirbant / panaudojant plastiko atliekas ¹	CO ₂ e	t CO ₂ e / t	0,6	131	250	525	856
Emisijų sutaupymai perdirbant / panaudojant popieriaus atliekas	CO ₂ e	t CO ₂ e / t	2,0				
<u>ŠESD emisijų sumažėjimo vertė</u>		<u>Eur</u>	<u>-</u>	<u>6.255</u>	<u>13.708</u>	<u>34.355</u>	<u>69.365</u>
	plastikas	Eur	-	1.065	2.334	5.850	11.812
	popierius	Eur	-	5.190	11.374	28.505	57.553

5.2.4 Ekonominiai rodikliai

Šiame skyriuje pateikiami ekonominės analizės metu apskaičiuoti pagrindiniai ekonominiai rodikliai, kuriuos sudaro: EGDV rodiklis (socialiniu ekonominiu požiūriu alternatyvos yra pagrįstos, jeigu EGDV > 0); EVGN rodiklis (parodo diskonto normą, kuriai esant alternatyvų EGDV yra lygus nuliui. EVGN lyginamas su ekonomine diskonto norma, nes didesnis už diskonto normą EVGN parodo alternatyvų generuojamą naudą); ENIS rodiklis (alternatyvos yra naudingas, jeigu ENIS > 1).

13 lentelė. Socialiniai – ekonominiai rodikliai

Rodiklis	Matavimo vnt.	Investicinė alternatyva
EGDV	Eur	283.752

¹ U.S Environmental Protection Agency, URL: https://www.epa.gov/sites/default/files/2016-03/documents/warm_v14_containers_packaging_non-durable_goods_materials.pdf

Rodiklis	Matavimo vnt.	Investicinė alternatyva
EVGN	%	9,26%
ENIS	koef.	1.66

Apibendrinant socialinės-ekonominės analizės rezultatus galima teigti, kad Projektas sukurtų teigiamą poveikį visuomenei, t. y. ŠESD emisijų sumažinimo nauda būtų didesnė nei planuojami neigiami finansiniai lėšų srautai.

6. Jautrumo ir rizikos analizė

6.1 Jautrumo analizė

Jautrumo analizės tikslas – įvertinti kaip pasikeistų Projekto rodikliai, pasikeitus pagrindinėms su Projektu susijusioms prielaidoms (kintamiesiems) ir identifikuoti tas prielaidas, kurių pasikeitimas darytų didžiausią poveikį projekto rezultatams. Prielaidos, kurioms pasikeitus 1 % Projekto FGDV ir EGDV rodikliai pasikeistų daugiau negu tuo pačiu 1 %, laikytinos kritinėmis. Analizuotų kintamųjų sąrašas ir vertinimo metu identifikuoti kritiniai kintamieji pateikiami lentelėse žemiau. Jautrumo analizė atlikta naudojant oficialią CPVA skaičiuoklę.

14 lentelė. Jautrumo analizės rezultatai (FGDV)

Kintamieji	FGDV pokytis		Kritiškumo vertinimas
	-1%	+1%	
Finansinė diskonto norma	-0,11%	+0,11%	Ne
Nekilnojamas turtas	0,65%	-0,65%	Ne
Įranga, įrenginiai ir kitas ilgalaikis turtas	0,13%	-0,13%	Ne
Reinvesticijos	0,13%	-0,13%	Ne
Paslaugų suteikimo pajamos	0,86%	-0,86%	Ne
Išlaidos	-0,86%	0,86%	Ne

15 lentelė. Jautrumo analizės rezultatai (EGDV)

Kintamieji	FGDV pokytis		Kritiškumo vertinimas
	-1%	+1%	
Socialinė diskonto norma	1,78%	-1,78%	Taip
Nekilnojamas turtas	1,04%	-1,04%	Taip
Įranga, įrenginiai ir kitas ilgalaikis turtas	0,32%	-0,32%	Ne
Reinvesticijos	0,15%	-0,15%	Ne
Išlaidos	-1,20%	1,20%	Taip
Išorinės naudos komponentai	-1,31%	1,31%	Taip

Lentelėse pateikti rezultatai rodo, kad FGDV skaičiavimams kritinių kintamųjų nenustatyta, o tokie kintamieji kaip socialinė diskonto norma, investicijos į nekilnojamąjį turtą, veiklos išlaidos bei socialinės ekonominės naudos komponentas laikytini kritiniais EGDV skaičiavimų atžvilgiu. Šiems kritiniams kintamiesiems buvo apskaičiuoti „lūžio taškai“, t. y. kintamųjų reikšmės, kurias pasiekus EGDV tampa lygus nuliui.

Kritinių kintamųjų „lūžio taškų“ analizės apimtyje vertinama, kad:

- Kritiniai kintamieji, kurių „lūžio taškai“ yra ± 25 % ribose daro labai didelę įtaką Projekto rodikliams.
- Kritiniai kintamieji, kurių „lūžio taškai“ yra ± 26 -50 % ribose daro didelę įtaką Projekto rodikliams
- Kritiniai kintamieji, kurių „lūžio taškai“ yra ± 51 -99 % ribose daro vidutinę įtaką Projekto rodikliams.

16 lentelė. Kritinių kintamųjų lūžio taškai

Kintamieji	Lūžio taškai ((-) sumažėjus/(+) padidėjus)
	EGDV = 0
Socialinė diskonto norma	85%
Nekilnojamas turtas	96%
Išlaidos	-83%
Išorinės naudos komponentai	-76%

Vertinant „lūžio taškų“ analizės rezultatus galima teigti, kad visų kintamųjų pokyčio rizika Projekto rodikliams daro vidutinę įtaką, t. y. rizika, kad projektas bus socialiniu-ekonominiu požiūriu neatsiperkantis yra maža.

6.2 Scenarijų analizė

Papildant labiausiai tikėtiną scenarijų buvo įvertinti du papildomi scenarijai: optimistinis ir pesimistinis. Scenarijų analizė buvo atliekama keičiant visas oficialioje skaičiuoklėje pateiktas reikšmes ± 25 proc. intervale.

17 lentelė. Scenarijų analizės rezultatai

Kintamieji	Matavimo vnt.	Pesimistinis scenarijus	Labiausiai tikėtinas scenarijus	Optimistinis scenarijus
Finansinė grynoji dabartinė vertė investicijoms – FGDV(I)	Eur	-456.121	-556.409	-656.697
Finansinė vidinė grąžos norma investicijoms – FVGN(I)	Proc.	-3,60%	Nėra reikšmės	Nėra reikšmės
Finansinė modifikuota vidinė grąžos norma investicijoms – FMVGN(I)	Proc.	0,22%	-100,00%	-100,00%
Ekonominė grynoji dabartinė vertė – EGDV	Eur	261.506	283.752	305.999
Ekonominė vidinė grąžos norma – EVGN	Proc.	8,30%	9,26%	10,72%

Scenarijų analizės rezultatai rodo, kad pesimistinio scenarijaus atveju, kai visi kritiniai kintamieji reikšmingai pablogėja, projekto EGDV rodiklis išliktų didesnis už 0. Optimistinio scenarijaus atveju EGDV bei EVGN rodikliai ženkliai padidėtų, o FGDV rodiklis išliktų neigiamas.

6.3 Kiekybinė rizikų analizė

Kiekybinis rizikų vertinimas buvo atliekamas naudojant CPVA viešai skelbiamą įrankį (skaičiuoklę), parengtą pagal CPVA metodiką. Skaičiuoklėje taikomi investicijų rizikos įverčiai ir jų parametrai apskaičiuoti išanalizavus Lietuvoje per pastaruosius septynerius metus fiksuotas investicijų projektų įgyvendinimo planuoto biudžeto ribose tendencijas. Galutinę projektų imtį sudarė 853 investicijų projektai iš įvairių viešojo sektoriaus veiklos sričių. Atliekant rizikos analizę kintamojo reikšmių tikėtino pasiskirstymo vertinimui buvo atlikta 2.500 simuliacijų. Simuliacijų rezultatai pateikiami 18 lentelėje.

18 lentelė. Kiekybinio rizikų priimtino vertinimo rezultatai

Rodiklis	Matavimo vnt.	Minimali priimtina reikšmė	Tikimybė, kad bus pasiekta minimali priimtina reikšmė	Labiausiai tikėtina reikšmė
FGDV	Eur	1	1,7%	-550.741
FVGN	%	0,0%	24,8%	-4,3%
EGDV	Eur	1	78,8%	235.835
EVGN	%	5,1%	78,0%	8,6%

FGDV rodiklio reikšmė buvo pasirinkta atsižvelgiant į tai, kad tai yra minimali reikšmė, kai finansinės naudos ir išlaidų santykis – 1, t. y. projektas yra minimaliai finansiškai atsiperkantis. Atlikus rizikos priimtino vertinimo analizę „Monte Carlo“ simuliacijos metodu nustatyta, kad tikimybė, jog projektas bus finansiškai atsiperkantis, yra lygi 1,7 %.

EGDV rodiklio atveju minimali priimtina rodiklio reikšmė buvo pasirinkta 1, t. y. minimali reikšmė, reiškianti, kad grynoji dabartinė projekto išlaidų vertė dar nėra didesnė nei projekto sukuriama nauda. Pasirinkta EVGN rodiklio minimali reikšmė yra lygi SDN, t. y. 5,1%. Kiekybinio rizikų priimtino vertinimo rezultatai rodo, kad tikimybės, jog EGDV rodiklis bus lygus bent 1, yra didelė – 78,8%, t. y. labiausiai tikėtina EGDV rodiklio reikšmė – 235,835 tūkst. Eur.

7. Apibendrinimas ir išvados

Projektu siekiama didinti KA tvarkymo infrastruktūros prieinamumą savivaldybės gyventojams, užtikrinti jos plėtrą ir valdymo efektyvumą taip, kad kuo daugiau DGASA surenkamų atliekų būtų panaudota pakartotinai arba perdirbta, atitinkamai mažinant ŠESD emisijų išsiskyrimą bei savivaldybės gyventojų finansinę atliekų tvarkymo našą. Siekiant numatytų tikslų ketinama paimti visuomenės poreikiams KRATC nuomojamus valstybinės žemės sklypus su tuose žemės sklypuose esančiais statiniais, nutraukiant valstybinės žemės nuomos sutartis prieš terminą.

19 lentelė. Visuomenės poreikiams paimamas turtas ir jo vertė

Visuomenės poreikiams paimamas turtas	Unikalus Nr.; Kadastrinis Nr.	Savininkas	Rinkos vertė
Valstybinės žemės sklypai			
Klaipėdos r. sav., Vėžaičių miestelyje, Ažuolo g. 54	5568-0009-0038; 5568/0009:38	Lietuvos Respublika	-
Klaipėdos r. sav. Gargždų mieste, Geležinkelio Pylimo g. 6	4400-2193-7542; 5520/0019:54		-
Didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų ir buityje susidariusių pavojingų atliekų surinkimo aikštelės nekilnojamojo turto kompleksas, Klaipėdos r. sav., Vėžaičiai, Ažuolo g. 54			
Vandentiekio tinklai	4400-3063-7100	KRATC	1.700
Buitinių nuotekų tinklai	4400-3063-7099		300
Lietaus nuotekų tinklai 1KL	4400-3063-7066		7.200
Lietaus nuotekų tinklai 2KL	4400-3063-7077		6.200
Kiti inžineriniai statiniai – Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė	4400-3063-7177		129.700
Kiti inžineriniai statiniai – Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelė	4400-3063-7188		93.400
Kiti inžineriniai statiniai - Tvora	4400-3063-7166		19.600
Bendra turto vertė			258.100
Didžiųjų atliekų, antrinių žaliavų ir buityje susidariusių pavojingų atliekų surinkimo aikštelės nekilnojamojo turto kompleksas, Klaipėdos r. sav., Gargždų m., Geležinkelio Pylimo g. 6			
Vandentiekio tinklai	4400-2762-5798	KRATC	12.600
Buitinių nuotekų tinklai	4400-2762-5810		15.500
Lietaus nuotekų tinklai	4400-2762-5843		9.100
Kiti inžineriniai statiniai - Aikštelė	4400-2762-5943		2.300
Kiti inžineriniai statiniai – Didelių gabaritų atliekų saugojimo aikštelė	4400-2762-5876		66.300
Kiti inžineriniai statiniai - Tvora	4400-2763-6459		10.800
Bendra turto vertė	116.600	Bendra turto vertė	116.600
NT įsigijimo išlaidos iš viso			374.700

Atlikti skaičiavimai rodo, kad žemės sklypų paėmimas visuomenės poreikiams su juose esančiais statiniais, nutraukiant valstybinės žemės nuomos sutartis, leistų metines Klaipėdos r. sav. DGASA eksploatavimo išlaidas sumažinti daugiau kaip 15 proc. Aikštelių eksploatavimą perėmus VŠĮ „Gargždų švara“ taip pat išaugtų DGASA surinktų ir perdirbimui bei pakartotiniam naudojimui perduodamų atliekų kiekis, todėl taip pat sumažėtų į aplinką išmetamų ŠESD kiekis.

20 lentelė. Socialiniai – ekonominiai rodikliai

Rodiklis	Matavimo vnt.	Investicinė alternatyva
EGDV	Eur	283.752
EVGN	%	9,26%
ENIS	koef.	1.66

Atitinkamas išorinis poveikis visuomenei sukurtų didesnę socialinę-ekonominę naudą nei patiriamos išlaidos, todėl siūloma jį įgyvendinti.